

Udvalget for Forskning, Innovation og Videregående Uddannelser

Det Frie Forskningsråds forslag om YDUN-program

28. oktober 2013

Baggrund

Danmark anvender ikke forskertalentmassen så godt som i de fleste andre lande i EU. Den officielle europæiske statistik over kvinder og mænd i forskningen (She Figures 2012), som udkom i april 2013, viser, at Danmark fortsat ligger pænt under de andre nordiske lande og tilmed under det europæiske gennemsnit på alle centrale parametre, når det gælder andelen af kvinder i forskning.

Det Frie Forskningsråd finder det uheldigt, at vi i Danmark ikke har strukturer og en kultur, der sikrer, at vi anvender talentmassen godt nok. Rådet ser det som et selvstændigt problem for forskningens faglige udvikling og niveau, at kun en 1/6 af de danske topforskere (professorer) er kvinder, og at under en 1/3 af landlets lektorer er kvinder.

Ser man på udviklingen over de senere år, er tendensen blevet mere positiv. Det Frie Forskningsråd mener dog, at der er behov for handling, hvis de positive tendenser skal styrkes, og rådet vil gerne bidrage til løsningen. Rådet har på baggrund af en konference i marts 2013 gennemgået egne virkemidler og procedurer og har besluttet en række ændringer, som skal sikre kvinder bedre muligheder for en forskerkarriere og mere diversitet i forskningen. Eksempelvis har rådet besluttet, at orlovsperioder ganges med to i forbindelse med virkemidler, hvor der gælder en maksimal ph.d.-alder.

Udover at styrke talentmassen i dansk forskning ønsker Det Frie Forskningsråd at sætte fokus på ligestillingsmæssige problemstillinger i forskningen generelt. Dette vil ikke mindst gavne danske forskeres mulighed for at hente forskningsbevillinger fra EU, der i det kommende rammeprogram, *Horizon 2020*, sætter fokus på ligestilling som et tværgående emne, der skal tænkes ind i alle forskningsprojekter fra start til slut.

Styrket talentmasse i dansk forskning

På baggrund af successen med FREJA-programmet, som blev udmøntet i 1998, og et lignende forskningsprogram udmøntet af rådet i 2009 anbefaler Det Frie Forskningsråd at igangsætte et program, indtil videre kaldet YDUN (*Younger women Devoted to a UNiversity career*). Programmet skal sikre bevillinger til en række af de dygtigste yngre kvindelige forskere, der kan samle en forskergruppe omkring sig og på den måde styrke andre kvindelige forskere på vej frem.

Det Frie Forskningsråd

Bredgade 40
1260 København K
Telefon 3544 6200
Telefax 3544 6201
E-post fi@fi.dk
Netsted www.fivu.dk
CVR-nr. 1991 8440

Sagsbehandler
Rune Odgaard Jensen
Telefon 72318307
E-post ruoj@fi.dk

Ref.-nr. 13/029753-02

YDUN skal udbydes i åben konkurrence som støtte til et antal 3-4-årige forskningsprojekter særligt rettet mod kvindelige ansøgere. Programmet skal være åbent over for alle fagområder, og både mænd og kvinder skal kunne søge programmet.

Men som ved det tidligere FREJA-program skal der sikres dispensation fra ligestillingsloven for eventuel prioritering af kvindelige ansøgere over mandlige i tilfælde af lige kvalifikationer mellem to ansøgere.

YDUN skal dække fra det stadium i karrieren, hvor ansøgerne har opnået kompetence på lektorniveau, men kan ikke ansøges af professorer.

Effekter af FREJA-programmet

FREJA-programmet (*Female REsearchers in Joint Action*) blev udbudt i 1998 på baggrund af en særlig finanslovsbevilling på 78 mio. kr. Der blev givet 16 bevillinger til forskningsprojekter ledet af kvinder. Initiativet var rettet mod at afhjælpe frafaldet af kvinder i forskningen både ved overgangen fra forskeruddannet postdoc til fastansat lektor og på vejen mod et professorat. Bevillingen blev givet til en yngre forsker, der allerede var på lektorniveau. Bevillingsmodtageren blev således rollemodel for andre på vej op og sikrede, at der samledes en forskergruppe, som støttede postdocs i deres vej mod en fast stilling.

Det Frie Forskningsråd

Da det blev evalueret i 2005 var de langsigtede resultater ud over et stort omfang af publikationer, at bevillingerne havde kastet ni kvindelige professorer, 16 fastansættelser og etableringen af en række nye forskningsfelter af sig. Videre viste det sig, at en stor del af de afviste ansøgere fik bevilling fra andre finansieringskilder. Programmet var således afgørende for at få flere kvindelige forskere i spil.

FREJA viste sig således at have en lang række positive effekter af både direkte og indirekte karakter:

- Flere kvindelige professorer
- Flere kvindelige fastansatte forskere
- Flere forskertalenter i spil
- Kvindelige rollemodeller i forskningen
- Opdyrkning af nye forskningsområder
- Flere bevillinger til kvindelige forskere fra andre kilder